Reg. No. M. 2580.

శ్రీయుత

సంవత్సర చందా రు ౪ లు.

నెల్లూరు జిల్లా జమీందారీ రైతు సంఘ పక్షమున ప్రకటింపబడు వారపత్రిక

సంపుటము ౧.	శనివారము	౨౮—౧౧—౧౯౩౧	నెల్లూరు	సంచిక 33

వెంకటగిరి జమీను దుర్భరస్థితి.

"రైతును కాపాడవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వముదే."

నెల్లూరు కలెక్టరువారు తగున్యాయమును సలిపెదరుగాక!

విశ్వనాథదాసుగారి ప్రకటనము.

"రైతులను భూస్వాముల దయాదాక్షిణ్యములకు వదలి ప్రభుత్వము వేడుకచూచుచున్నది."
దాసు.

శ్రీమాన్ విశ్వనాథదాసు మహాశయులవారు ఇట్లువాకొనుచున్నారు.

వెంకటగిరి జమీందారీయందు స్థితిగతులు నానాటికి శిథిలమగుచున్నవి. రయితుల నుండి అక్రమ్ముగ శిస్తులు వసూలు చేయబడుట మాత్రమే గాక సరికొన్ని యితర పనులు వాడ నిర్బంధింపబడి, అధికారుల చేత నష్టము చేయబడుచున్నవి. నీటిపారుదలకు సంబంధించిన మరామత్తు లెన్నడును జరుగలేదు. శిస్తులు మాత్రము గరిష్ఠముగా విధింపబడుచున్నవి. దీనికి తోడుగా అడవుల పనులు,

పశువుల మేతకు పన్నులు కూడ విధింపబడుచున్నవి. మద్రాసు అసెంబ్లీ చట్టము క్రింద ప్రావిన్షియల్ ఆస్తుల పరిపాలనము ప్రభుత్వము వారిచే నిర్ణయింపబడిన నిబంధనల ప్రకారము ఎస్టేటులకు చెల్లింపవలసిన మొత్తముకంటె రెట్టింపు ఎక్కువ మొత్తము వసూలు చేయబడుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. ఈ రయితులు 40 సంవత్సరముల కాలములో 30 కోట్లు చెల్లించిన సంగతి ప్రొఫెసరు రంగాగారి ప్రకటన వలన ఆశ్చర్యపడితిని. ప్రస్తుత ఆర్థికస్థితి ననుసరించి రేపటిదాక వసూలు సలుపుచు చెల్లించుట కష్టముగానున్నది. జమీందారీ రయితు (రాష్ట్రీయ) పన్నులను, పాత్రవ్యపన్నులను, స్థానికపన్నులను సిస్తులను మాత్రమే గాక యింకెన్నియో పన్నులను చెల్లింపవలసియున్నది. కాబట్టి వెంకటగిరి జమీందారీ రయితుల పరిస్థితి దుర్భరముగా నుండుటలో ఆశ్చర్యములేదు.

పర్మనెంటు సెటిల్మెంటు రెగ్యులేషను క్రింద ప్రభుత్వము వారు రయితులను కాపాడవలసిన బాధ్యతను వహించియున్నారు. కాని ప్రభుత్వము వారి ప్రస్తుత వైఖరి మారినట్లు గాన్పించుచున్నది. వారిప్పుడు భూస్వాములకు, శిస్తువసూలుదార్లకు, విపరీతసంరక్షణ లొసగుచున్నారు. రయితులు తమ కష్టసుఖములను ప్రకటించుకొనుటకు శాంతముగా సభలను జరుపుకొనుటకు కూడ నిషేధింపబడుచున్నారు. ఆ ప్రకారము తీర్మానములను ... భూస్వాముల ... యాజమాన్యముకు విడిచిపెట్టబడుచున్నారు.

ముచ్చేలి గ్రామ రైతుల ఘోరస్థితి.

గ్రామసంఘాధ్యక్షుని అభిభాషణము.

వెంకటగిరి జమీందారునికి సంబంధించి యుండు చిత్తూరుజిల్లా ముచ్చేలి గ్రామరయితుల దుస్థితిని గూర్చి ముచ్చేలి గ్రామరయితు సంఘాధ్యక్షుడు బొక్కసం అంకిశెట్టిగారు ఒకసభలో ఇట్లు భాషించిరి:—

మన రయితు సంఘమును. కల్యాణకష్ట మూగా. శిక్షిచేయుచున్న యీజమీందార్ల దుర్భర దౌర్జన్యములను ఖండించుచు ఒకకన్యను ఆవేశించి బాధించు దుష్టగ్రహమును మాంత్రికుడు పారద్రోలునట్లు సంఘబలముచే నిరంతర దుర్గ్రహమును పారద్రోల ఆవశ్యకము. మన రయితు సంఘముల ద్వార నెల్లూరుజిల్లా కాంగ్రెసువారికి జమీందారి

(1-వ పేజీ తరువాయి)

త్యోద్యోగులు చేసిన మాయవారివలె కటిక్షభారము వహించుచున్నారు. విచారణ కమిటీ తనపని ప్రారంభించునప్పుడు యీయాత్రమము లన్నియును బయటికిరాగలవు.

ఇట్టిస్థితిలో జమీందారీ రయితులు తమకష్టములను తొలగించుకొనుటకు సత్యాగ్రహము తప్ప వేరొక మార్గము గాన్పించకున్నదని ప్రొఫసరు రంగాగారి ప్రకటన స్పష్టపరచుచున్నది.

ఆంధ్రజమీందారీ రయితుల సంఘముగాని మద్రాసు ప్రావిన్సియల్ రయితుల సంఘముగాని రయితుల కష్టములను తొలగించుటకు సత్యాగ్రహము నింతవరకవలంభించలేదు. యీ సంఘములు ఇంతవరకు గావించుచున్న విజ్ఞప్తులు, విన్నపములు, రాయబారములు, అన్నియును కూడ ప్రస్తుతవిషయములో ఫలించకపోవుటచేత, రయితులు సత్యాగ్రహము నవలంభించక తప్పదయ్యెను. వెంకటగిరి ఆస్తి భూములలోసత్యాగ్రహ మవలంబింపబడుచో, ప్రభుత్వము వారికిందు చాలబాధ్యత మోపబడియుండును. ఈవిషయములో సత్యాగ్రహము ఆర్థిక సంబంధమైనదేగాని రాజకీయ సంబంధమైనది గాదు. శాస్త్రి, మద్రాసు ప్రభుత్వమువారును, నెల్లూరు కలెక్టరుగారును, యీవిషయమున తగు విచారణ చేసి రయితులకు న్యాయము జూపెదరుగాక. అట్లు గావించుటలో ప్రభుత్వమువారు తమబాధ్యతను నిర్వహించుట మాత్రమేగాక, మేము న్యాయబుద్ధిగల భూస్వాములమనియు కూడ తొలగింపగోరు చున్న విషమస్థితిని తొలగింపగలుగుదురు.

రయితు సంఘములకు యీక్రింద వివరింపబడిన మన యోకష్టములను నివేదించి వారితోడ్పాటును వడయ ము పొందగలము.

మనము సుమారు 80 యేండ్లనుండి కాళహస్తి పాముగంటివారి దుర్భర సంకటములకులోనైతిమి. సుమారు 16 సంవత్సరములుగా వెంకటగిరి జమీందారువారి హస్తగతమై వచింపజాలనిగారి కష్టకష్టములకు పాల్పడి దిక్కులేకదీనులమై దుఃఖించుచున్నాము. మనకష్టములవిధము.

500 ఏండ్లనాటి రిపేరులు.

చెరువు మరమ్మతు సుమారు అయిదు వందల సంవత్సరములకు మునుపు చేసియుండినారేమో కాని అంతకు ఇటీవల మరమ్మతు చేసియుండినట్లు రికార్డు నిదర్శనముండనట్లును యీచెరువుకు మంచి వరవకాలువ నుండినను, ప్రస్తుతము ఈచెరువు పదివేల రూప్యములు మరమ్మతులకోసము వరవకాలువకు ఆవేళ గండ్లు పడిపోయినందున కాలువ నీరు నిమ్మళముగా క్రిందికిట్లు ప్రవహించును "కత్తిపడుగు" అను కాలువలో ప్రవేశించి సముద్రములోకి పోవుచున్నది ఆకారణముచేత రెండుమూడు మాసములకు చాలినంత నీరుగూడా చెరువులో నిలుచుటలేదు. యీకను చెరువుకట్ట గనిమవలె కాన్పించుచున్నది. దీనినిచూచినవారికి ఎవరికైనా యీచెరువు మేము చెప్పే అయిదు వందలకంటే వేయి సంవత్సరములకు పూర్వము మరమ్మతు చేసియుండినట్లు గ్రాహ్యతకాగలదు.

శిక్షనైన మొత్తమేమైనది.

ఇప్పటికి సుమారు ౫, ౬ సంవత్సరములకు ముందు సంస్థానం ఇంజనీరు యీచెరువును తనిఖీ చేసి నడుము కాలువకుచేయు వేయి రూప్యములు సాంక్షన్ చేసినారు దీనికి బిల్లున్ను వ్రాయబడినది. ఆసైకము అప్పటి నిరంకుశాధికారుల హస్తగతమై యుండుకు భూగతమైనదని. నొక్కిచెప్పగలము

2 రు శిస్తు రూ 10 చేయబడినది.

యీగ్రామము మాగాణి మెరక (బొంత రాతిగొట్టు) గలదిగానుండుటను బట్టి శయ్యానిందుగా నీరుకట్టి మునుపటినుము పదయుం చూచిన యొకల యెంకిపోయియుండును ఈ భూములకు పూర్వపు కాళహస్తి జమీందార్లవారు యకరాకు ౯ రు, రు ౭; రు ౩½; రు ౧½ ల చొప్పున శిస్తువసూలు జేసుకొనెడివారు యిప్పుడున్నవారో ప్రస్తుత వెంకటగిరి జమీందార్లవారు ధాన్యపుధరలు హెచ్చుగా నున్నవని రయితులను నిర్బంధించి యకరా 1-8 రు 9-8-0 వంతున శిస్తున్ను యితర సెస్సులున్ను చేర్చి యకరా 1-కి రు 10 యేలు వంతున వసూలు చేయుచున్నారు.

ప్రస్తుతం యేర్పడియుండు రేట్లను ఏది వేయంది పూర్వపురేట్లు కాయమపరచవలసినదిగా మా రయితు సంఘముద్వారా నెల్లూరు జిల్లా సంఘమువారిని ప్రార్థించుచున్నాము.

భూమినిచ్చినవాని దగ్గర కొన్నవాని దగ్గర శిస్తులాగుట.

సుమారు 15, 20 యేండ్లక్రితం పూర్వపుజమీందారులు విక్రయించిన భూములను విక్రయుకాయిని పట్టాలలో చేర్చకయుండి క్రయించినవారినిపట్టాలోనుంచి తీసివేయకయును యిరువురివద్ద నుంచి శిస్తువసూలు చేయుట సామాన్యముగా జరుగుచు కొంతమంది దుర్భర దారిద్ర్యముల పాలగుచున్నారు ఈ అక్రమములను మాన్పించవలసియున్నది.

పాతడిక్రీల గొడవ

చట్టసమ్మతముగాని 1916 సంవత్సరపు ప్రాతబాకీలు చెల్లిపోయిన తర్వాత అయినవాటిని తాము ట్రాన్స్ఫరు చేసికొంటిమనియు, అదిసును రయితులకు తెలుపకనే నోటీసులయినా అందచేయకనే ఎగ్జిక్యూషను జారీచేయుచు, కొంతమంది రయితుల భూములు ఇండ్లుసహా యేలంవేసి జమీందారు వారే స్వాధీనం చేసికొనియున్నారు.

అడవుల బాధలు

యింకను అరణ్యము సంగతిని కొంచము విచారింతము:—

పశ్చిమోపుల నుపయోగించు కొనుటకు అడవిలో మనిఖీకు సుంకము, ఎండుకట్టెలు సాక్షి ప్రాయిలకు అరణ్యం యిజారాలకు యిచ్చినం మన మొత్తఅరణ్యము పెద్దలంచునకి చేయుటకు తలస్తించిరి. గాని అరణ్యములో పశువులను మేపుకొనుటకు సంవత్సరం 1కి పశువు 1కి రు 1-8-0 మొదలు రెండునెలలవరకు ఊబిగాగల పుల్లవరకు ఉన్నాలు చేయుచుండుదురు. అట్లు చెల్లించనిచో, పశువులను నడివీధిలో నిలువగొట్టుటవలన పశువులు నీరు మేతలేక అలమటించి పోవలెను యెవరింటి చెరువులో యేకంప మందయో యేకులు సామగ్రియో తెచ్చుకొని యుండినన్న. కత్తులను లాగుకొని పోయి బాధపెట్టుచున్నారు.

గండ్లచే నిండిన వరవ

మా గ్రామం చెరువు వరవ కాలువకు గండ్లు అపారము. ఈసంవత్సరము కొన్ని గండ్లకు మాత్రం ఒకపారి 110 మంది అంతతో వరవకాలువ పని చేసియున్నాము. ది 24-9-31 తేదిన 15 మంది 16-10-31 తేదిన 82 మంది కాలువపై పనిచేసియున్నాము. యీలాంటి మాకడగండ్లు నెల్లూరు జమీందారీ రయితు సంఘమువారికి తెలుపుకొని మన కష్టములను తొలగించుకొనగలుగుదుమని మనము సభాధిక రంగరావుగారిని ప్రత్యేకముగా ధ్యానించుచు నిర్బాధ మండలి మేలొందవలయునని రయితు సంఘములను హెచ్చరించుచున్నాము.

ఆరెమానిపాడు వీర్రా జమీందారీ రైతుల మహా సభ.

ఆరెమానిపాడు గ్రామములో

20-12-931 తేది

ఆదివారము పగలు 11 గంటలకు

జరుగును.

రైతులెల్లరు విచ్చేయ ప్రార్థన.

ఇతర తాలూకాలవారు వెండోడు రైలుస్టేషనులో దిగిరావలెను.

ఇట్లు,

ముప్పాళ్ల నరసరాజు

డబ్బుకట్టినను రసీదు లేదు.

1881, 1888, 1886 యీనాఫసలీలలో వర్ష ప్రతి కూలములవలన క్షామదారిద్ర్యములవలన లోనై చిక్కిపోయియు కొంతభూములు నష్టపోయినందున అధికారులకు కాని అర్జీలు పెట్టుకొనియు సదరు అధికారస్థులచేతులలో చూపియు మొత్తము యిప్పించు వట్టుకొనుచు సాధకాలుగా కోర్టులలో దావాలువేసి డిక్రీలుపొంది అక్రమముగా ఎక్కువ వసూలు చేసి రయితులను పెంటకాసే జప్తులు చేయించి వేలం వేయించుచుండగా కొంతమంది రయితులు కొంత కొంత పైకములు చెల్లించియుండిరి. ఇట్లు చెల్లించిన పైకమునకు రశీదులు యివ్వకయు చిరాను వసూలుచేసుకొనుచున్నందున రశీదులు యివ్వమని అడిగితే అట్లు అడిగినవారు అధికారుల లిస్టులో దాఖలు చేయించుచుండిరి. యీకాలములో చెల్లుబడి కాక అయివుండే పారవేయిస్తున్నారు. రెండు మూడు సార్లు అర్జీల మూలముగ సంస్థానం దివాన్ జీ గారికి విన్నవించుకొని రెండు మూడు రోజులు అన్నాహారములు లేక వర్రాడుగాచి యుండినందున దివాన్ జీ గారు రయితులందరిని విచారించి మీ కష్టములు తీర్చెదమని తెలిపిరి కాని, అందువలన విన్నపాలారంభములైనాను

పరిహారమును కాదియుండుట.

ఒక పని శ్రీ మహారాజాలంగారి వెంకటగిరి రాజు అధికారులైన రాజాగారి షికారి దరు యంత్రము మొరపెట్టుకొనియుంటిమి శ్రీవారు వగరివద్ద సమ్మతి తెలిపియుండిరి రయితులందరు వగరివారికి, ఈ రోజుల దరిపెట్టుకొనియుంటిమి

అచ్చట స్వల్పవాకిలి దక్షిణాంధ్రులకు లోనైతిమి. తిరుపతి శ్రీకుమార రాజాగారి దర్శనార్థమై అర్జీనిచ్చులు చేసుకొని విన్నవించుకొనగా దురదృష్టము అప్పుడే శ్రీవారు లండనునగర యాత్రాభిముఖులై ససంభ్రమములై యుండుటవలన మాఅర్జీ నీటిప్రాత అయినది.

కాబట్టి మనయొక్క యిక్కట్లను విన్నవించేదియు జరుగ వేరదని లోకప్రఖ్యాతిగాంచిన మహాత్మా గాంధీగారిని ప్రార్థించుచున్నాము.

అక్కుర్తి, ఆదరం, కలవగుంట తాలూకా జమీందారి రయితు మహాజనసభ.

పై తాలూకాల జమీందారీ రయితు సభ 20.11.1931 తేది పగలు 12 గంటలకు ... గ్రామములో జరిగినది. సభాలంకృతమైనది. చుట్టుప్రక్కల 30 గ్రామ రయితులు సభ కరుదెంచిరి. ఈసభకు శ్రీమాన్ వెంకటరామారావుగారు అధ్యక్షత వహించిరి. సభ జయప్రదముగా జరిగినది. సుమారు 1500 మంది రైతుల సభ నలంకరించిరి. పోలీసు సబ్ యిన్‌స్పెక్టరువారు యుండిరి. కానిస్టేబిల్సు వచ్చియుండిరి. వెంకటగిరి పలువురు నంచి వచ్చినరైతుల కెల్లరకిని భోజన యేర్పాట్లు చేయబడెను, పంచములకు కూడా భోజనములు తుష్టిగా పెట్టిరి. 10 రూపాయల విజ్యము ఖర్చుపెట్టినట్లు తెలియుచున్నది. గ్రామస్థుల ఏర్పాట్లు చక్కగా చేసిరి. వెంగోటి ఆదెపవారు రుగారి యింటిలో బసలు. భోజనముల సమర్పిరి. వెంకటగిరి డివిజన్‌లోని, పొదలకూరు, తిక్కవరపాడు, సోమూరు, రయితులు చూడవచ్చిరి. మహాత్మా గాంధీగారి పటము ఊరేగనము అత్యంత వైభవముగా జరిగినది. సాయంత్రం 5 గంటలకు సభ పూర్తిగావించబడినది. సభలో చాలముఖ్య తీర్మానముల గావించబడినవి.

« మాస్వంత విశేషం »

చెరసాల కష్టములగుండా దూరివచ్చిన శంఖారావము.

ఆచార్యరంగారి వీడ్కోలు ఆశీస్సులు.

రంగాగారు చెరసాల ప్రవేశించుచు ఇట్లు ప్రకటించుచున్నారు.

జమీందారీ రయితుల యుద్యమము తప్పక జయమందును సత్యమార్గమునబోయి కడవరకుపోరా డుము, న్యాయమగు కోర్కెలను కోరుటవలన, సమితియొక్క కార్యవిధానము ననుసరించి నంతవట్టున విజయమును పొందుట తథ్యము.

మీసంఘమును గౌరవించు నంతవరకు మీరు జమీందారులకు లొంగకుండునంతవరకు మీకు నష్టము లేనేకష్టముగాని, ధననష్టముగాని కల్గింపరాదు. సంఘశక్తిచే జయమగుట నిశ్చయము.

స్వయంసహాయ్యమే మీకు శరణము. కారాగృహ సేరవుల లభించినను, లభింపకున్నను ధర్మము నమ్ముచుంటిరి, మీరు ధైర్యముతో సాధులవలెనె సత్యాగ్రహము నడుపవలెను.

కలెక్టరుగారు గాని సబ్‌కలెక్టరుగారు గాని మనకు గౌరవప్రదముగనుండునట్లు, రాజీమార్గమున మీకు వరివట్టుకొనుట యుక్తము.

అహింసాబద్ధులరై, మీరు మీ యుద్యమమును నడుపునంతకాలమే యాత్రము కష్టములు కలుగదు.

నేను జైలునుండున్నను అనుదినము మీ యుద్యమాభివృద్ధికి నావ్యాప్తి ధగకంభుని ప్రార్థించుచుందును, వారిగారు మీరికను విజయమొందినవారై మీరు జయమొందినచో వారి సౌఖ్యము కలుగును.

వెంకటగిరి తాలూకా కలపాడు గ్రామములో గ్రామసంఘము స్థాపించుట.

యీనెల 28 వ తేది వెంకటగిరి తాలూకా లోని ఆలకూరు గ్రామమున పెదపు గ్రామవాస్తవ్యులు గొర్ల వీరాస్వామిగారి అధిపత్యమున సభజరిగెను. కొన్ని ముఖ్యములైన విషయములను చర్చించుకొని గ్రామసంఘమును స్థాపించిరి. గ్రామసంఘమునకు గొర్ల సుబ్బయ్య గారిని అధ్యక్షులుగనూ చప్పిడి మల్లారెడ్డి గారిని కార్యదర్శిగాను గొర్ల వరసయ్య గొర్ల వీరాస్వామి, గొర్ల వెంచయ్య గార్లను కమిటీ సభ్యులుగనూ యెన్నుకొనిరి. తాలూకా సంఘమువారి శ్రీ ... వీరాస్వామి నిర్ణయించుకొనిరి. యింకనూ వివిధగా సదరు శ్రీ ... గ్రామ సంఘములు స్థాపించుచున్నారు.

ఒక విలేఖరి.

జమీందారీ రైతు

1931 నవంబరు నెల తే 28 ది.

శనివారము.

రాజీకి యొప్పుకొందురా.

వెంకటగిరి తాలూకా పరిస్థితులు నానాటికి విషమించుచుండుట చింతనీయము. రయితుసేవాపరతంత్రుడగు శ్రీగోగినేని రంగనాయకులుగారు వెంకటగిరి దివాణగారితో నలుపుచుండిన రాజీప్రయత్నములు అనుకొననంత శీఘ్రముగనే విఫలమగుట ఎస్టేటు మంత్రివర్గము యొక్క దూరాలోచనను సూచింపవు. రయితుల కంచెల బాధలు, ఇన్‌కంటాక్సు, అపరాధపు సిబ్బంది పన్ను వసూలు, ప్రతిఫలములేని ప్రోనోట్ల పద్ధతి, విపరీతపు సిస్తుల హెచ్చింపు, చెరువుకట్టు మొదలగు కమదాయక ప్రదేశములలో సైతము పశువుల తోనివ్వకుండుట, నౌకరుల లంచగొండితనము, వుత్తర ప్రత్యుత్తరములందు జరుగుచుండు చారిత్రక ప్రసిద్ధమైన అలస్యము, నిరుపేదలైన జమీందారు రైతును గాసిపెట్టి పరిపాలనము నెడల విసుకు పుట్టించుట యందు వింతయేమున్నది.

ఇక స్థానిక ప్రభుత్వము యొక్క బాధ్యతయేమి?

రయితులకును జమీందారులకును కలుగు సంఘర్షణలో నీటి పారుదలవసతులు మొదలగు కొన్ని విషయములలో మండలాధికారులకు ఎస్టేటుల్యాండు యాక్టు కొంత జోక్యమునకు అవకాశమిచ్చినది కాని ఇతర తగాదాలను సివిలు క్రిమినల్ కోర్టులకే వదలిపెట్టినది. ఈపద్ధతి రయితుకు అనుకూలము కాదని మేము అనము కాన్ని, దీనివలన వ్యాజ్యములను జరుపు శక్తిలేని రయితుకు కలుగు లాభము మాత్రము శూన్యము. ఇట్టి పరిస్థితు లేర్పడునపుడు ఉభయపార్టీలవంకను తిరుగక తటస్థను వహించుట ప్రభుత్వోద్యోగుల కనీసపు బాధ్యత. దీనిని యీజిల్లా ఉన్నతాధికారులు గమనించి పాలించుట ప్రశంసార్హము.

రయితుకు రాజుకు ఒక్కమన వి మామిత్రులు కొందరు ఇంకను రాజీమార్గముల నన్వేషింపవలయునని వ్రాసిన సూచన రయితులకు అంగీకారమనియే నమ్మెదము. మద్రాసు నుండి పోలీసు డిప్యూటీ ఇన్‌స్పెక్టరు జనరల్ గారు వెంకటగిరిస్థితిగతులను స్వయముగ కనుగొనుటకు వెంకటగిరికి వచ్చెదరని వినుచున్నాము. రయితులును సంస్థానము వారును తమ వ్యవహారములను మామిత్రులు సూచించినట్లు ప్రజారంజకులగు సబ్‌కలెక్టరుగారికిగాని అనుభవజ్ఞులును, సమర్థులును, స్వాతంత్ర్య ప్రియులునగు కలెక్టరుగారికిగాని, అప్పగించి వారి తాత్కాలిక తీర్పునకు బద్ధులగునట్లు ఇరువురు ఒప్పుకొనుట ఉచితమని విన్నవించెదము. దీనికిగూడ సమ్మతింపనిచో సత్యాగ్రహమేనా, శరణ్యము.

దౌర్భాగ్యపు పాలనావిధానము.

సిండలి గ్రామస్థుల బాధలు.

---

20 సం॥కు ముందు రు 570 లు శిస్తుచెల్లించు గ్రామము నేడు రు 1800 లు వచ్చినట్లు చెల్లించుట.

ఈవిండలిగ్రామ పూర్వాపర సంవత్సరాలు విచారిస్తే ఈప్రసిద్ధిపాలనా విధానము యెంతతొందరగా అస్తమిస్తే అంతమంచిదని తోచకమానదు.

జమీందారుకర్తవ్యమునను, భాధ్యతలేనివారి, పాలనా విధానము వల్లను రయితులు పూర్తి దివాలా తీసి కంభమాతాన కష్టులై కానరాని పికోనుచున్నారు.

ఈగ్రామము పూర్వము 20 సం॥ నాడు జమీందారుకు చేయించిన సర్వేనందు రు 570 లు చెల్లించుచుండినది నేడు రు 1800 లు చెల్లించుచున్నది ఈదౌర్భాగ్యపు పాలనా విధానాన్ని తెలుసుకొనవలెనో తోచకున్నది.

మెట్ట, మాగాణి, తోట్లు: (ఇవి యెకరాలకంతె)

ఈగ్రామానికి మెట్టరేట్లు యీ 1-8 రు 1-1-4 1-0-0, 0-14-8, 0-10-8, ఈమాదిరిగా వున్నవి. మాగాణి రేట్లు రు 7-0-0 6-5-4 6-0-0 అనగా యున్నది.

తోట భూములు.

మొదటి భూములు (అనగా తోటలకు పనికివచ్చేవి) యీ 1-8 రు 5 లు రేటుతోనున్నవి. ఈభూములలో పండటికేగాని సజ్జ, రాగి, వెట్టిన రొండల పైన రు 5 లు రేటు ఇవ్వవలెను. రెండవ కారు పొగాకు పెట్టిన రు 16 లు మిరపచెట్లు పెట్టిన రు 8 లు చెల్లించవలెను. రెండవ కారుకు ప్రథమకారులో సగము చెల్లించవల[illegible] స్వమా రేట్లుతీసి రయితుల రుంపతెంచుచున్నా[illegible] 10 సం॥ నాడు, రీసర్వేలేనినాడు ఆసర్వేలో అంతకుమించు మెట్టరేట్లతోనుండిన భూములను సర్వేలో మొదటి క్రింద చేర్చినారు అనగా నాలుగు రేట్లు జాస్తి శిస్తు వేసినారు అవిధేయుడై పాతపన్నుల ధముతో ఈదౌర్భాగ్యపు రయితు నోయ చంపుకోక తప్పదు. ఒకరయితు తూర్పు యల్లంరాజు వెంకట్రాజు ఈ అన్యాయాన్ని సూర్ప సివిలు కోర్టులో వాదించి న్యాయంపొందినారు. తక్కినవారు చెప్పినట్లు శిస్తుకట్టుచున్నారు.

కంచెల శిస్తులో అన్యాయం.

ఈగ్రామ కంచె పూర్వము రంగమ్మసాహెబుగారి దినాలలో రు 5 లు వుండినదట మొదట కంచెలకు వుల్లరి నిర్ణయించినది ఈసాహెబుగారి దివానాగిరిలోనట అంతకముందు కంచెవుల్లరే యీతాలూకాలో లేదని ఒక ముసలి వృద్ధుడు చెప్పుచున్నారు. తర్వాత దినాలలో పెంపుచేసి క్రమముగా రు 120 లకు హెచ్చించినారు తర్వాత రయితులు తకరారు పెట్టగా రు 40 లకు నిర్ణయించినారు తర్వాత సాగుబడికి కోటా పోటీలు చేయించి యీ 1-8 1-0-0 పన్నుతో పట్టాలు యిచ్చినారు. గవర్నమెంటువారి కంచె వుల్లరి యీ 1-8 0-2-0 లు వుండగా యిచ్చట యీ 1-8 రు 1 నిర్ణయించుట చాలా అన్యాయం.

చెట్లహక్కు.

సర్వేచేసిన వెనుక పట్టాభూములలోని చెట్ల హక్కును రయితులవద్ద రు 600 లు తీసుకొని రయితులకు వదలినారు కాని పట్టాలు తయారు చేయుటలో పట్టామార్జిలలో చెట్లు హక్కును జమీందారువారి మాతాలు ప్రకారమే వ్రాసిరి. రయితులు తమకొక్కని పట్టాలు తీసుకొని విచారించిరి తిరుగా కొట్టివేసి యిస్తామని యింతవరకు పట్టాలే యివ్వలేదు. [illegible] రయితులకు రు 150 లు [illegible]

1336 ఫసలి నుక్తి ముజరా.

1889 ఫసలీలో శెటిల్మెంటు తోపాటు ఈ గ్రామములో నూతన పంటలు పండించేటందుకు తోటకేయుటకు శిస్తు రు 500 లు అర్జీ ఇట్టుకొన్నారు. ఆ యాసముల తర్వాత అధికారులు తనిఖీచేసినారు. ఈ విధముగా తెచ్చుకొనుటకు రయితులు వేలిముద్ర వదలినది రు 875 లు అంతా ముజరా. మొత్తముకు రు 1-కి 0-13-0 లు చొప్పున భూముల రిమిషను కాలేదు. మూడు సంవత్సరముల లోపల ముక్తి తెలపలసి ఉన్నది. ఈ దిగుబడి కొరకు ఈ మొత్తముల కొరకు ఉండక అన్ని గ్రామాలయందు ప్రొటెస్టు వ్రాయుచు

కొన్ని శాస్త్రీయమైన పనులు చేసి అదిదావాలేని వారు వాలాయితీలో కొందరు రైతు తెల్లించగా వారిని కోర్టులో తెలియజేశారు. మొత్తముకు యిచ్చి కాస్త ధరల చెల్లించుచున్నారు. రయితులు అన్ని కష్టాలు తప్పలేదు. గత్తి తోయించు మొత్తం రు 600 లంచాలు ధారలోనే మొత్తం రు 875 అప్రాప్తి వ్రాసి యిచ్చిన మొత్తములకే కోర్టు డిగ్రీలు వచ్చెను. ఈ రూపము రయితుల ఎన్ని విధాల బ్రతుకగలరో దేముని కెరుక.

ప్రక్క గవర్నమెంటు గ్రామము శిస్తు.

ఈ గ్రామానికి ప్రక్కన పాలూరు అను గవర్నమెంటు గ్రామము ఉన్నది, దానికి ఈ జమీందారి గ్రామానికి శిస్తు క్రింది చూడగలరు.

జమీందారి నెంబలి గ్రామము.			గవర్నమెంటు పాలూరు గ్రామము.	
మెట్ట యకరము 1-కి		1- 1-4		
	,,	1- 0-0		
	,,	0-14-8		
	,,	0-10-8		
మాగాణి	,,	5- 0-0	యకరము 1-కి	0-11-0
,,	పొగ	16- 0-0	,,	1- 5-0
,,	మిర్యం	8- 0-0		
,,	నిమ్మచెట్లు	16- 0-0		
మాగాణి		7- 0-0	,,	5- 0-0
		6- 5-4	,,	4- 0-0
		6- 0-0	,,	

ఈ గ్రామస్థులకు నిమ్మతోటలుగలవు జమీందారీ గ్రామములో చేసిన యకరము 1-కి రు 16 కన్న యిచ్చుకోలేక, ప్రక్క పాలూరు గ్రామములో కొనుకొని యకరము 1-కి రు 1-5-0 లు శిస్తు గట్టుచున్నారు.

నిమ్మతోటల శిస్తు అతిలో, అతి.

వెంకటగిరి జమీందారీలో స్థితిగతులు,

వెంకటగిరి జమీందారీలో నిమ్మతోటలు వేసి పెంచి కాయలు ఇతర ప్రాంతాలకు యెగుమతి చేయు పద్ధతికద్దు. చుట్టుప్రక్కల అన్ని గ్రామాలలోను ఈ నిమ్మతోటలు కలవు, ప్రతి సంవత్సరము పెంపు చేయుచున్నారు.

ఈ తోటలకు స్వమల శిస్తు యకరము 1-కి రు 17 లు కద్దు. కాని ఇటీవలను తోటవేసి పెంచి కాపుకు వచ్చినదాని కి హెచ్చుశిస్తు వసూలు చేయుటయే, అంతవరకు మాములు శిస్తు రు 5 లు వసూలు చేయుటయు జరుగుచుండెను.

అయిదారు సంవత్సరములుగా ఈ పద్ధతి మార్చి తోటవేసిన దాని యకరము 1-కి రు 17 లు వసూలు చేయుచున్నారు. నిమ్మ మొక్కలు నాటినది మొదలు 7,8. సంవత్సరములకుగాని ఫలితమునకురావు. వేసిన దినము మొదలు హెచ్చుశిస్తును యివ్వవలెనన్న యెంతటి ఘోరమైన అనుభవిస్తులకు వింతను. కాపు వచ్చే యిాస్థైర్య వారి శిస్తు అంత మొందిననుగాని రైతు కొల్లైన వారలని రయితులు గోలపెట్టుచున్నారు. ఇట్లుండగా.

మరియొక వైపరీత్యము. కొన్నిచోట్లనూలు మా భూములలో నిమ్మమొక్కలు వేసిన స్వమల శిస్తు రు 26 లే గాక మామూలు శిస్తు రు 5 లు కూడ వసూలు చేయుచున్నారట. ఇదియెంత దౌర్జన్యమైన ప్రవృత్తియో అర్థముగాకున్నది. అసలే గవర్నమెంటు గ్రామముల పెట్టుబడితోపాటు పొందవలెనని వాదించె యీ దినములలో, మాలుము శిస్తు యిచ్చుటయే దిక్కుము. అందులో వైరస ప్రత్యేకశిస్తులిచ్చుట మరింత విపరీతము. మామూలు శిస్తు, స్వమలు శిస్తు, రెండుకలిపి వసూలు చేయుట యున్న దీని, జేమనవలెనో తోచకున్నది. దీనాంతగాను కూడేయుండి అక్రమమేమన్నారు. ఇది వారికి తెలుస్తాదా?

"లోకసంచారి"

బ్రిటీషు దిగుమతి సుంకములు.

బ్రిటీషు వ్యవసాయదారులు సహాయము కొరకు మన్నికపై విలువనటు పంపించిన ఆధారముల గింజలమీద సుంకములను నిర్ణయించెదరు. యీ సుంకములు ద్వొమినియనులు అధినివేశములనుండి వచ్చు సరకులకు వర్తించవు.

సమకాలీ నములు

వెంకటగిరి జమీందారు రయితులు.

వెంకటగిరి జమీందారు వరకును, రయితులకును జరుగుచున్న వివాదము, కొలదిరోజులలోనే తీవ్రరూపమును దాల్చునట్లు గనపట్టుచున్నది. ఈ దేశమున, రయితు ప్రజలస్థితి, బహుశః మోయు పశువుల స్థితికంటె హీనముగనున్న విషయమెల్ల తెలిసినదే. అందును జమీందారీ రైతుయొక్క కడగండ్లు వర్ణింప నలవిగాదు. జమీందారుల కాతడు, చిర బత్తెములు లేకుండ నూడిగ మొనర్ప వలసిన బానిస. వారిపై జమీందారు లొనర్చు దౌర్జన్యములకును నిర్బంధములకును అంతులేదు. ఈ జమీందారీ పద్ధతివలన గల్గిన ఫలిత మొకవైపున కుంగి కృశించి శల్యావశిష్టుడైయున్న జమీందారీ రయితు, మరియొకవైపున, రయితు నుండి కొల్లగొట్టిన ధనసంపదలతో నేమి చేయుటకు దోచక, విషయలంపటులై స్వేచ్ఛావిహారులై కేళివినోదాదులందు కాలముబుచ్చు జమీందారీ ప్రభువులు. అందుచే, చాలామంది అధికారులును ప్రామాణికులును, ఈ పద్ధతిని సాగించుట దేశారిష్టకరమని భావించి, జమీందారీలను రద్దుచేయవలెనని గోరుచున్నారు. వెంకటగిరి జమీందారీ రయితులు గోరిన దిట్టి దేమియునుగాదు. జమీందారీ బీడు భూములలో పశువుల మేపుకొనుటకు వసూలు చేయుచున్న పుల్లరిరేటు గత 40 వత్సరములలో 20 రెట్లు హెచ్చింపబడెను. ఈ జమీందారు, తన రయితులనుండి పన్నుల నెటుల వసూలు చేయుచున్నదియు దెలుపుట కిదియొక్కటియె చాలును. అంతియగాదు. ఈ పన్నుల నిదివరకు జనవరి ఫిబ్రవరి మాసములలో వసూలు చేయుచుండిరి. ఈవత్సరము వెంటనే చెల్లింపవలసినదని జమీందారీ అధికారులు గోరుచున్నారు. ఆర్థిక విపత్స్థితిచే కడగండ్ల గుడుచుచున్న రయితులకు జమీందారుగారాలోచించిన సదుపాయ మిదియేగాబోలు! పుల్లరి రేటును సగమువరకు తగ్గింపవలసినదనియు! మామూలు మాసములలోనే వసూలు చేయవలసిన దనియు మాత్రమే రయితులు గోరిరి. వెంటనే తగ్గించు

బకింగుహాం కెనాలు యొక్క దుస్థితి:

వెంకటగిరివారి ఉపేక్ష,

ప్రభుత్వమువారు ఎట్టిచర్యగైకొనకుండుట,

స్వర్ణముఖ శాఖా నదియగు చల్లకాల్వయనునది శ్రీరాజాగారికి సంబంధి

విషయమును జెప్పజాలనిమొకల, కుమారరాజాగారు పాశ్చాత్య దేశములలో చేయుచున్న పర్యటనమును ముగించి వచ్చిన పిదప, నావిషయము నాలోచింతెమని వాగ్దాన మొనర్చిన జాలు వనిరి.

అట్టి వాగ్దాన మొనర్చుట మంచిదని ప్రధాని సలహా యొసగినను మహారాజుకు మాత్రము నచ్చదయ్యెను. రయితులొక్కొక్కరుగ తమకు వినతి పత్రము లర్పించుటయేగాక, అందరును గలసి తమతో రాయబారముల జరుపుటకు సాహసింతురాయని, దర్బారు భంగముగ భావించిరి. మహారాజగారు వృద్ధులగుటచే తమ చిన్ననాటి రోజులే ఇప్పటికి నున్నవని భావించుచున్నటు లున్నది. రయితులుగూడ, తామును మనుష్యులమేననియు, సంఘజీవన మొక్కరి సొత్తుగాదనియు దెలిసికొనుచున్న విషయము, వారికి దెలియక పోవచ్చును, నేటి కాల పరిస్థితుల బాగుగ దెలిసికొన గలిగిన కుమారరాజాగారు, మహారాజ కుమారులును, పరిస్థితులు విమర్శించి రయితులు సత్యాగ్రహమునకు దిగకముందు, ప్రజాప్రాతినిధ్యహక్కు నంగీకరించి, రయితు ప్రతినిధుల న్యాయమగు కోర్కెలను మన్నించి, ప్రజలలో వ్యాపించుచున్న "జమీందారులు ప్రజాకంటకుల" ను భావమును తొలగించుటకు ప్రయత్నించెదరని నమ్ముచున్నాము.

జన్మభూమి.

చిన (పల్లాం తాలూకా) కర్లపూడి. సిద్ధవరం గ్రామముల సమీపమున ప్రవహించి బంగాళాఖాతమున కలియుచున్నది. సదరు చల్లకాలువ పొర్లుకట్టకు షుమారు ఇరువది సంవత్సరముల క్రిందట నాలుగు కొద్దిపాటి గండ్లుపడి ఆ ప్రవాహమువల్ల బకింగుహాము కెనాలు కట్ట తెగి కాలువ పూడినందుకు ప్రభుత్వమువారు షుమారు (15000-0-0) పదిహేనువేలు రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి కట్టను, కాలువ మరమ్మతులు జరిగించినారు. అప్పట్లో జమీందారుగారు వారియిలాకా పైరెండు గ్రామముల సమీపమున యుండు చల్లకాల్వ పొర్లుకట్ట గండ్లు మరమ్మతులు చేయక ఉపేక్ష చేసినందున యీవల కురిసిన వర్ష ప్రవాహములకు పొర్లు కట్టలు పూర్తిగా తెగిపోయి ప్రవాహజలము యావత్తు ప్రతి సంవత్సరము కర్లపూడి, సిద్ధవరం గ్రామ పొలములు, చెరువుకట్టలు, పైరులు నశింపుచేసి కర్లపూడి గృహముల కూల్చి, పశువుల నాశన మొనర్చి, సిద్ధవర సమీపములో యుండు బకింగుహాము పొర్లుకట్ట తెగి కాల్వపూడి పోవుచూ పెద్దపెద్ద గండ్లుపడి మనుష్యులకును పడవలరాకపోకలకు యిబ్బందులు కలుగుచున్నది. ఇందుకుగాను ప్రతి సంవత్సరము ప్రభుత్వమువారు (10000-0-0) షుమారు పదివేల రూప్యములు వరకు వ్యయ మొనర్చి మరమ్మతులు చేయుచున్నారు. శ్రీ జమీందారుగారు పొర్లుకట్టలు వేయించనందున యీ నష్టము కలుగుచున్నదను సంగతి బకింగుహాం కెనాలు అధికారులకు దెలిసియుండిన్నీ మూకీభావము వహించి ప్రభుత్వము వారికి తెలియ బరుపకయున్నా జమీందారుగారిపైన యెట్టి చర్య గైకొనకుండుట కడు శోచనీయము. ఇంతటనైనా ప్రభుత్వమువారు శ్రద్ధవహించి శ్రీరాజాగారితో సంప్రదించి ప్రజలకు కష్టము లేకుండా పడవలు రాకపోకలకు యిబ్బందులు లేక యుండునటుల చేయుదురని బకింగుహాము అధికారులనున్నూ ప్రభుత్వము వారినిన్నీ కోరడమైనది.

వెంకటగిరి యెస్టేటు ప్రామిసరి నోట్లగోల.

నెల్లూరు వెంకట్రామానాయుడు.

పూర్వము శ్రీ మహారాజాగారి హయాములో రైతులు చెల్లించవలసిన భూమిశిస్తు సకాలమునకు చెల్లించుకో లేని స్థితిలో నున్నప్పుడు రైతుపై వృథాగా కోర్టులో దావాలబెట్టి నష్టపెట్టక శిస్తు బాకీకి ప్రామిసరినోటు వ్రాయించుకొను ఆచారముండినది.

నేడు యీ యాచారము అనుగంటనను మరొక విధమున ఈ ప్రామిసరి నోట్ల బాధ రైతులపాలిటికి ఉరిత్రాడై చుట్టుకొని రైతును వేధించుచున్నది.

సన్ 1336 ఫసలీలో వర్ష ప్రతికూలమువల్ల పైర్లు యెండిపోయి రైతులకు నష్టము యేర్పడినది. మామూలుగా పైర్లు యెండిపోయినప్పుడు రైతులు జమీందారుకు అర్జీలిచ్చుకొనుటయు, ఉద్యోగులు వెంటనేవచ్చి తనిఖీచేసి రైతు వద్ద యథాశక్తిగుంజి యెండినభూములకు అవిధేయులకు తప్ప తక్కినవారికి కొంత అటో యిటో రిమిషను యిప్పించుటయు కద్దు. అట్లే యీ 1336 ఫసలీకి పైర్లు యెండిపోయిన వెంటనే రైతు లర్జీల నిచ్చుకొనిరి. ఉద్యోగులు తమకు తీరునప్పుడు వచ్చి భూములు తనిఖీచేసి రిమీషన్ నిప్పించుటకు రైతులవద్ద యథాశక్తి గుంజిరి. ఈ గుంజాట యీ వెంకటగిరి తాలూకాలో కొన్నిచోట్ల రు 1-కి 0-12-0 లు వంతున [illegible] పూర్తిగిన్ను కట్టలేక, ఈమామూళ్లు యిప్పించనిచో రిమీషను కష్టము తగులుదురను భయముచేత రైతులు చచ్చినట్లు ముడుపులు చెల్లించుకొనిరి. తర్వాత మూడు సంవత్సరములకు రిమీషను లెఖలమీద ఇంతవరకు వుత్తరువులు రాలేదనియు కాబట్టి రిమీషనుకోరు మొత్తములకు ప్రోనోట్లు వ్రాసి యిచ్చినయుండగా, రిమీషను లెఖలమీద వుత్తరువు అయిన వెంటనే ప్రోనోట్లు వాపసు యివ్వబడుననియు రైతులకు నచ్చచెప్పి రైతుల వల్ల వెంకటగిరి తాలూకాలో ప్రోనోట్లు వ్రాయించి తీసుకొనిరి.

అప్పటికున్న ఉద్యోగి మారిపోయెను. మరియొక ఉద్యోగి యీ తాలూకాకు రాబడెను. మొదట గుంజినవారు రిమీషను యిప్పించుటకు రెండవ దఫా ముడుపు చెల్లినగాని ప్రోనోట్లు రైతుల చేతికి రావని ప్రచారము సాగించిరి. మొదటనే రైతులు భరింపరాని మొత్తముల ధారబోసిరి. గాని చేయునది లేక రెండవదఫాగూడా దేముడాయని యీ కింకరులకు గ్రామముల దామాషాహి ప్రకారం చెల్లించుకొనిరి.

కాని యింతవరకు ప్రోనోట్ల దర్శనముగాని, ముజరా యిచ్చినట్టు నిశ్చయంగాని తేలలేదు. కొన్ని గ్రామాలలో విచారించిన వారు కోరిన ముజరాకంటె తాము పెట్టిన దండుగలే హెచ్చుగా కనులబడుచున్నవి. మచ్చుకొకటి చూపెట్టెద.

ఒక గ్రామములో తాము కోరిన రిమీషన్ రు 500 లు ఇందుకు అరయితులు ప్రథమదఫా యిచ్చినది రు 1-కి 0-8-0 లు వంతున అయిన మొత్తం రు 250 లు ఉద్యోగులు మారినందున వ్రాసి యిచ్చిన ప్రోనోట్లువాపసు తెచ్చుకొనుటకు సమర్పించినది రు 1కి 0-4-0 లు వంతున అయిన మొత్తం రు 125 లు కుల్లు రు 375 లు ఈ మొత్తములో చేరిన కొందరు రయితులు ప్రోనోట్లు వ్రాసి యివ్వబడినను లిమిటేషన్ వెళ్లిపోతున్నవను కారణముచే దావాలు చేయబడినవి, గ్రామాల్లో [illegible] కొందరు శిస్తు చెల్లించినను [illegible] మొత్తములు దావాలో చెల్లు వేయించకనే డిక్రీలు చేయిం[...] నారు. ఈగ్రామస్తులకు జరిగిన [...] యం యెంత విపరీతముగాన[...] యుగలదు. పరిపాలకులు లం[...] లైసన్సులు యిచ్చినను బాగు[...] యింతకు యీగ్రామస్థులకు యి[...]

రిమీషను లేదు. ప్రోనోట్లు వాపసు యివ్వనులేదు. దావాల డిక్రీల కథ యింతవరకు పరిష్కారము కానూలేదు. యీ లాటికథలు గ్రామములలో ప్రవేశించిన అనంతము గాగలవు.

ఇప్పటికి 6 సం॥లు అయినను 1336 ఫసలి రిమీషనును గురించి రయితులకు తెలుపకపోవుట చాలా విచారకరము. ఇంతటనైనను ఆఫసలి లెఖల పరిష్కరించి రయితులవల్ల వ్రాయించుకొన్న ప్రోనోట్లు వారికి యిచ్చివేయుట శ్రేయస్కరము. వెనుక వ్రాసియిచ్చిన ప్రోనోట్లకై యింతంత మొత్తములు ధారబోసుకొని, ప్రతిదినము నగరిద్వారముల కడ రయితులు కాచుకొని దర్శనములే లేక సంవత్సరము లాదిగడచి పోవుచున్నవి. సంస్థానపు ఉద్యోగులు యీ లాగు లూటీలు కొట్టుచుండిగా యీ ప్రవాహమును ఆపుకొనుటకైన రయితులు ప్రయత్నములు చేయక చేతులు ముడుచుకొని యుండలేదని పాలకులు విషయము గ్రహించుటయే మాత్రము న్యాయముగాదు. విచారించు మహనీయులున్న ఈ లంచముల కథలతో రయితులు యెట్లు దరిద్రులై పోయినది తెలిసినసాక్ష్యము కద్దు. సంస్థానమువారు యింతట నైనా న్యాయవిచారణ సంఘమున కొప్పుకొని రయితుల ప్రాతినిధ్యముతో ఒకవిచారణ సంఘము నేర్పరచి వరయితుల కుండు కష్టములు తెలియగలవు. సంస్థానమువారు యిప్పుడున్న ఉద్యో[...] నైన వదలుకొనవలె, [...] రాజ్యభ్యలైన రయి[...] న్నా, ఈ రెంటిలో[...] చుకొను[...] బయట[...]

నమ్ము, నమ్మకపో.

మొదటి క్రైస్తవ చక్రవర్తి అని పేరుబొందిన కాన్స్టాంటైన్ అనురోమను సార్వభౌముడు క్రీస్తుమతమును శాస్త్రీయము చేసియుండలేదు క్రైస్తవుడు గాక నే వ్యనుతావలంభియై యుండెను.

◆ ◆ ◆

గత యుద్ధంలో ఒక బ్రిటీషు విమానము తవనదుపు వారిద్దరు శత్రువులకు బలికాగా, ఆ ఇద్దరి శవములతో ఎగిరి ఎగిరి కొన్నిగంటల తదనంతరము సురక్షితముగా భూమిమీద వ్రాలినది.

◆ ◆ ◆

విలియం కెల్లరు అను న్యూయార్కు పట్టణస్థుడు ఒక వత్తనుపట్టుకొనిపోయి ఇంట తగులదీయగా అందు ఒకచేప బ్రతికియుండినది.

◆ ◆ ◆

న్యూయార్కు నగరమున మిస్ మార్గరెట్ హిల్లర్ అనునామె మధ్య ఆగకుండా 89 గంటలు నృత్యము (డ్యాన్సు) చేసినది.

◆ ◆ ◆

హియర్ ఫోర్డునందు ఒకఅవ్వన్నది. ఇంతదిన్నది ప్రపంచమున లేదు. 29 అంగుళముల పొడవు వయున్న నెంట్లు.

◆ ◆ ◆

1880 లో జర్మనీ దేశస్థుడు ఆల్ పాల్ అనువాతడు ఒకపెద్ద చక్రము ఒక చిన్న చక్రం వుండే బైస్కిల్ మీద 1009½ మైళ్లు 6 దినాలలో పోయినాడు.

◆ ◆ ◆

కియోనాంబా అను జపానుదేశస్థుడు తలమీద తలక్రిందులుగా చేతుల సహాయము లేకుండా పోధానకుంబ్రిని ఎక్కగలడు.

...ముద్రాపకులు, ... వెంకటేశ్వర విలాస ముద్రాక్షరశాలలో ముద్రితము, కావలి, నెల్లూరు